

ARXIU MUNICIPAL DEL MASNOU

EL FONS

**COMUNITAT DE PROPIETARIS
DE LA MINA CRESTA**

CATÀLEG

DESCRIPCIÓ DEL FONDS

1. ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1. Codi de referència

CAT AMM 407

1.2. Nivell de descripció

Fons

1.3. Títol

Comunitat de propietaris de la mina Cresta

1.4. Dates

Dates de creació: 1847-2018

1.5. Volum i suport

1 m (7 unitats d'instal·lació) de documentació textual, paper.

2. ÀREA DE CONTEXT

2.1. Nom del productor

Comunitat de propietaris de la mina Cresta

2.2. Història del productor

La Comunitat de propietaris de la mina Cresta gestiona la mina Cresta, que és una mina d'aigua que subministra aigua corrent a diverses cases del barri d'Ocata. La mina baixa per la plaça d'Ocata, on es comença a ramificar, amb galeries i canonades que segueixen el traçat regular dels carrers paral·lels i perpendiculars al mar.

La mina Cresta és una de les poques mines que queden en actiu al Masnou. A la documentació antiga també és anomenada mina de Maria Alsina o mina de Timoteu Capella. El nom de mina Cresta no apareix documentat fins al 1914, en una escriptura en la qual apareix «mina d'en Cresta».

Fou construïda per Maria Maristany i Ramentol, coneguda a la documentació com a Maria Alsina Maristany. Era casada amb Joan Alsina Truch, patró de nau, àlies Cresta (d'aquí el nom). L'any 1844, ja vídua, es va convertir en l'hereva de tot el patrimoni familiar. A partir de 1845, va obtenir el dret a minar i a obrir pous en certes terres, el dret a extreure'n l'aigua i el dret de pas per poder construir una mina. Maria Alsina ho va fer a través de la figura de Melcior de Palau i Soler, hisendat i veí de Mataró.

Després de la construcció de la mina es va començar a vendre plomes d'aigua a veïns que en volien disposar. Gairebé després de vint anys de tenir la propietat de la mina Cresta, Maria Alsina i Maristany la va vendre el 1864 a Timoteu Capella, comerciant i navilier. L'any 1871 hi havia 115 partícips o propietaris de l'aigua de la mina.

L'any 1868 es va iniciar un plet per al repartiment de l'aigua de la mina Cresta contra Teresa Alsina i Maristany, filla de Maria Alsina Ramentol, i Timoteu Capella.

Quan va morir Timoteu Capella la va deixar en el seu testament a la seva esposa Elisa Gassó. En el període de temps de la seva titularitat hi ha haver un notable creixement

de la venda de plomes d'aigua i sol·licituds de permisos d'obres per a la construcció de canonades de conducció cap a cases particulars. L'any 1875 ja eren 184 partícips.

Elisa Gassó va cedir la mina a Josep Oliveras i Borrell, un dels membres de la nissaga de miners del Masnou. Un cop mort Josep Oliveras i Borrell l'any 1889, va heretar la mina el seu fill Josep Oliveras i Villà. Amb Josep Oliveras i Villà va començar un llarg període de conflictes, la majoria derivats de l'interès per continuar venent plomes d'aigua com si es tractés d'un cabal infinit. A principi de segle la mina es trobava en un estat lamentable, i la quantitat d'aigua que podia repartir era molt menor de la que, segons indicaven les escriptures, havia estat venuda. La mina tenia un valor escàs atès que el cost de manteniment per al propietari era molt elevat i, per tant, no resultava rendible.

El 1914, la mina Cresta va sortir a subhasta pública, a la qual només es va presentar Joan Bertran Maristany com a únic postor. Les escriptures de venda van ser signades pel jutge de primera instància de Mataró per la no compareixença de Josep Oliveras i Villà. Joan Bertran i Maristany, que ja era partícip de l'aigua de la mina, va manifestar que, tot i haver comparegut com a comprador, en realitat la va adquirir en nom de tots els partícips de la mina i que la compra es va fer amb els diners de tots ells, de manera que, a partir d'aquest moment, els propietaris de l'aigua van passar a ser els nous propietaris de la mina. Així va néixer la Comunitat de propietaris de la mina, els quals eren 119 propietaris. D'aleshores fins a l'actualitat, se n'ha mantingut la mateixa titularitat.

2.3. Història arxivística

El fons ha estat conservat pel seu productor fins a l'ingrés a l'Arxiu.

2.4. Dades sobre l'ingrés

El fons va ingressar a l'Arxiu Municipal del Masnou a títol de donació feta per Miquel Garolera Rius, president de l'entitat, el 12 de juny de 2024.

3. ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

3.1. Abast i contingut

El fons documental de la mina Cresta conserva gairebé totes les escriptures de venda i de reconeixement de domini des dels seus orígens, tramitacions oficials amb la que en el seu moment fou anomenada Delegación de los Servicios Hidráulicos del Pirineo Oriental, expedients diversos que fan referència a l'extracció d'aigua per mitjans mecànics, el reglament de la comunitat de propietaris i la relació dels seus membres.

Destaca la documentació relativa al plet o litigi pel repartiment i control de l'aigua de la mina, que es va iniciar l'any 1868 i que no va finalitzar fins a l'any 1871. Aquesta documentació està enquadrada en el *Libro que contiene varios documentos y planos de la Comunidad Agua Cresta*. Està format per 48 fulls numerats que recullen el visori o inspecció ocular a peu de mina per part del jutge, els informes pericials de les parts i l'informe de Miquel Garriga i Roca, pèrit nomenat pel jutjat, que inclou dos plànols de la mina i el projecte de reforma del repartidor general, amb sis dibuixos originals.

El gruix del fons és documentació dels anys 1970-1990, factures, comptes i correspondència. També hi ha els llibres d'actes de 1915 a 1949.

3.2. Sistema d'organització

El fons s'ha classificat d'acord amb el quadre de classificació següent:

01. GOVERN
02. ADMINISTRACIÓ
03. PROPIETARIS

4. ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

4.1. Condicions d'accés

Accés lliure. Tret dels documents que contenen dades personals de persones vives, que no es podran consultar fins que finalitzin els terminis de reserva establerts per la legislació corresponent, i només podran ser accessibles als mateixos titulars de les dades, i als tercers que acreditin un interès legítim o científic, prèvia autorització de l'òrgan competent.

4.3. Llengües i escriptures dels documents

Castellà i català.

4.5. Instruments de descripció

Catàleg: Pino Andújar, Carles. *El fons Comunitat de propietaris de la mina Cresta*. El Masnou, agost 2024. Disponible en suport paper i electrònic (aplicatiu GIAM: 46 registres informàtics).

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

7.1. Autoria i data

Carles Pino Andújar, agost de 2024.

7.2. Fonts

La mateixa unitat de descripció.

ANDRÉS BLANCH, Rosa Maria. *Les mines d'aigua: la cara oculta del Masnou*. El Masnou: Ajuntament del Masnou, 2024 (Roca de Xeix, 33)

7.3. Regles o convencions

Norma de descripció arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.

LLISTA DE PRESIDENTS

	Any inici	Any final
Joan Bertran Maristany	1915	1918
Ricard Pagès Bertran	1917	1918
Joan Matalí Rossell	1918	1921
Salvador Blasi Rull	1921	1924
Antoni Isern Mirambell	1924	1928
Joan Estaper Garriga	1928	1929
Francesc Fàbregas Curell	1929	1944
Pere Bertran Llampallas	1944	1962
Gerard Coll Rosés	1966	1971?
Jaume Rossell Funoy	1984?	1988?
Jordi Humet Argemí	1988?	1993?
Tomàs Pla Vidal	1997?	
...		

CATÀLEG DE L'ARXIU MUNICIPAL DEL MASNOU

Fons 407 Comunitat de propietaris de la mina Cresta

Sèrie	407.01.00.00.00	GOVERN			
Títol / Descripció					Dates
Esriptura de reconeixement atorgada per Melcior de Palau i de Soler a favor de Maria Alsina Maristany					1847 - 1847
De la facultat per fer conductes i aprofitar l'aigua. Còpia mecanoscrita.					
"Libro que contiene varios documentos y planos de la Comunidad Agua Cresta"					1868 - 1990
Llibre amb còpia d'escriptures i plànols de la mina fet per l'arquitecte Miquel Garriga i Roca. Els documents són sobre el plet de 1871 entre els consorts Antoni Llampallas Creixell i Teresa Alsina Maristany, i el seu successor Timoteu Capella, d'una part, i els compradors de l'aigua de mina, de l'altra.					
Venda atorgada per Margarida Felip Gibernau a favor d'Enric Vissa Soler					1908 - 1908
D'una peça de terra situada al torrent d'Ase per recollir i aprofitar l'aigua.					
Venda de la mina d'aigua d'en Cresta atorgada per Josep Oliveras Villà a favor de Joan Bertran Maristany					1914 - 1914
Venuda pel jutjat de Mataró.					
Reconeixement de domini de la d'aigua d'en Cresta					1915 - 1915
Fet per Joan Bertran Maristany.					
Llibre d'actes					1915 - 1922
Reconeixement de domini de la d'aigua d'en Cresta					1916 - 1916
Fet per Jacint Hombravella Maristany.					
Reglaments					1916 - 1966
De 1916, 1930, 1945 i 1966. Impresos.					
Reconeixement de domini de la d'aigua d'en Cresta					1917 - 1917
Fet per Joan Bertran Maristany.					
Descripció de la mina Cresta atorgada per Joan Bertran Maristany					1918 - 1918
Inclou relació de propietaris.					
Llibre d'actes					1922 - 1949
Legalització i registre de la mina davant el Govern					1941 - 1945
Plet contra Lluís Marsà Abad per la contrucció d'un pou					1956 - 1960
Al torrent de Riquers.					
Plet contra Víctor Font Gual per la contrucció d'un pou					1956 - 1960
A les urbanitzacions Font i Santa Madrona.					
Esborranyes d'actes i ordres del dia					1958 - 2000

Venda atorgada per Elvira i Trinitat Llampallas Furquet i Antoni Llampallas Planas a la mina Cresta 1962 - 1962

D'un pou de registre. Pere Bertran Llampallas en nom de la mina.

Protocolització d'estatuts 1966 - 1966

Feta per Gerard Coll Rosés.

Permutes i acords 1988 - 1988

Sèrie **407.02.00.00.00** **ADMINISTRACIÓ**

Títol / Descripció **Dates**

Llibre de caixa 1915 - 1982

Rebutts d'obres 1918 - 1931

Factures 1930 - 1976

D'obres, reformes, anàlisis de l'aigua i altres.

Fulls d'ingressos i despeses 1945 - 1965

Plànol general i de pous 1950 - 1990

Acta que insta a Carmen Martínez Gálvez a desmuntar un motor de captació d'aigua 1966 - 1966

Correspondència 1970 - 2000

Anàlisis de laboratoris 1970 - 2000

Llibre major 1971 - 1990

Llibre diari 1971 - 1991

Factures 1977 - 1979

D'obres, reformes, anàlisis de l'aigua i altres.

Factures 1980 - 1987

D'obres, reformes, anàlisis de l'aigua i altres.

Llibre de comptes 1997 - 1997

Diari, balanços i extractes de comptabilitat.

Factures 1997 - 2004

D'obres, reformes, anàlisis de l'aigua i altres.

Llibreta de pagaments a bancs 1997 - 2018

Diari de comptabilitat 1998 - 1998

Llibre de comptes 1998 - 1998

Balanços i extractes de comptabilitat.

Llibre de comptes Diari, balanços i extractes de comptabilitat.	1999 - 1999
Llibre de comptes Diari, balanços i extractes de comptabilitat.	2000 - 2000
Llibre de comptes Diari, balanços i extractes de comptabilitat.	2001 - 2001
Llibre de comptes Diari, balanços i extractes de comptabilitat.	2002 - 2002
Llibre de comptes Diari, balanços i extractes de comptabilitat.	2003 - 2004

Sèrie	407.03.00.00.00	PROPIETARIS			
-------	------------------------	--------------------	--	--	--

Títol / Descripció	Dates
Inventari i llista de propietaris	1920 - 1929
Llistes de propietaris	1970 - 1987
Pagaments de propietaris	1970 - 1995
Llibre registre de propietaris	1976 - 1990
Baixes de propietaris	1980 - 1970
Fitxes i llistes de propietaris	1980 - 1995